

**កម្ពុជា៖ អ្នកជំនាញអ.ស.ប ជំរុញឲ្យរដ្ឋាភិបាលចាប់យកកាលានុវត្តភាពចុងក្រោយ  
សម្រាប់ការបោះឆ្នោត “ពិតប្រាកដ”**

ទីក្រុងហ្សឺណែវ (ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៨) – អ្នកជំនាញអ.ស.ប មានប្រសាសន៍ថា ដើម្បីធានាឱ្យមានប្រជាធិបតេយ្យពហុបក្សពិតប្រាកដនៅកម្ពុជាដែលគោរពសិទ្ធិចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ រដ្ឋាភិបាលត្រូវតែដោះលែងមេដឹកនាំគណបក្សប្រឆាំងដែលកំពុងជាប់ឃុំជាបន្ទាន់ និងលុបចោលការហាមឃាត់សមាជិកគណបក្សប្រឆាំងក្នុងការចូលរួមការបោះឆ្នោតជាតិនៅថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា។

អ្នកស្រី រ៉ូណា ស្ទីត អ្នកជំនាញឯករាជ្យមួយរូបដែលត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស តែងតាំងឲ្យតាមឃ្លាំមើលមើលស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា បានមានប្រសាសន៍ថា “ការបោះឆ្នោតមួយមិនអាចក្លាយជាការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដបានទេប្រសិនបើគណបក្សប្រឆាំងដ៏ធំមួយត្រូវបានរារាំងមិនឲ្យចូលរួម”។ កាលពីថ្ងៃ ចន្ទ គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត បានចាប់ផ្តើមដំណើរការចុះឈ្មោះគណបក្សនយោបាយនៅក្នុងរយៈពេលពីរសប្តាហ៍ សម្រាប់ការបោះឆ្នោត។

លោកស្រីស្ទីតបានមានប្រសាសន៍ថា “អ្នកដែលគ្រប់គ្រងប្រទេសបច្ចុប្បន្ននៅមានឱកាសចុងក្រោយមួយ ដើម្បីបង្វែរទិសដៅបច្ចុប្បន្ន ហើយងាកទៅរកគន្លងប្រជាធិបតេយ្យពហុបក្ស និងការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដដែលមានចែងដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញ - ដោយធានាឲ្យមានការប្រកួតប្រជែងដោយស្មើភាពគ្នាសម្រាប់គណបក្សនយោបាយទាំងអស់”។

កាលពីខែវិច្ឆិកាកន្លងទៅនេះ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិដែលជាគណបក្សប្រឆាំងដ៏ធំមួយ ត្រូវបានរំលាយហើយសមាជិកចំនួន ១១៨ នាក់នៃគណបក្សនេះ ត្រូវបានហាមឃាត់មិនឲ្យធ្វើសកម្មភាពនយោបាយសម្រាប់រយៈពេល ៥ ឆ្នាំ។ អាសនៈទាំងអស់របស់គណបក្សនេះ ទាំងនៅថ្នាក់ថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវបានបែងចែកទៅឲ្យសមាជិកទាំងឡាយ (មកពីគណបក្សកាន់អំណាច និងគណបក្សផ្សេងទៀត) ដែលមិនត្រូវបានប្រជាពលរដ្ឋបោះឆ្នោតឱ្យ។

មេដឹកនាំគណបក្សសង្គ្រោះជាតិដែលត្រូវបានគេរំលាយ គឺលោក កឹម សុខា ត្រូវបានឃុំខ្លួន ចាប់តាំងពីខែកញ្ញា ហើយបច្ចុប្បន្នគាត់នៅបន្តជាប់ពន្ធនាគារនៅឡើយពីបទអំពើក្បត់ជាតិពាក់ព័ន្ធនឹងការអត្តាធិប្បាយដែលគាត់បានបាននិយាយនៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រនយោបាយថ្នាក់មូលដ្ឋានរបស់គាត់ ដើម្បីប្រជែងជាមួយរដ្ឋាភិបាលបច្ចុប្បន្ន។ អតីតប្រធានគណបក្សនេះម្នាក់ទៀត គឺលោក សម រង្ស៊ី កំពុងរស់នៅនិរទេសខ្លួននៅឯក្រៅប្រទេស បន្ទាប់ពីគាត់ត្រូវបានគេប្តឹងចោទប្រកាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងមួយចំនួននៅប្រទេសកម្ពុជា។

សមាជិកនិងអ្នកគាំទ្រជាច្រើនទៀតនៃគណបក្សសង្គ្រោះជាតិ បានរៀសខ្លួនផងដែរទៅក្រៅប្រទេស ដោយភ័យខ្លាចមានការចាប់ខ្លួន និងការបៀតបៀនផ្សេងៗ។ អ្នកខ្លះបានជាប់ពន្ធនាគារផងដែរ ជាមួយអតីតមេដឹកនាំគណបក្សនយោបាយដទៃទៀត រាប់ទាំងលោក ញឹក ប៊ុនឆែ (គណបក្សខ្មែររួបរួមជាតិ) និងលោក សួន សេរីរដ្ឋា (គណបក្សអំណាចខ្មែរ)។

បើទោះជាមានកង្វល់អំពីភាពមិនប្រក្រតីក៏ដោយ ក៏គណបក្សសង្គ្រោះជាតិបានឈ្នះការបោះឆ្នោតដោយទទួលសំឡេងគាំទ្រ ជាង ៤៤ ភាគរយ នៅក្នុងការបោះឆ្នោតជាតិកាលពីឆ្នាំ២០១៣ ហើយជាគណបក្សប្រឆាំងតែ

មួយគត់នៅក្នុងសភាជាតិដែលមានអាយុ៖ ៥៥ ក្នុងចំណោមអាយុ៖ទាំងអស់ចំនួន ១២៣។ គណបក្សសង្គ្រោះជាតិបានទទួលសំឡេងឆ្នោតជិត ៤៤ ភាគរយ នៅក្នុងការបោះឆ្នោតឃុំ-សង្កាត់ នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១៧។

រដ្ឋាភិបាលក៏បានរឹតបន្តឹងលើសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយតាមរយៈការបិទ និងផ្អាកសកម្មភាពរបស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងក្រុមហ៊ុនប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយចំនួនបួន ឬប្រាំ និងកំណត់មុខសញ្ញាលើបុគ្គលមួយចំនួនដែលធ្វើការឱ្យអង្គការទាំងនោះ។

“ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់មានសិទ្ធិជជែកពិភាក្សាគ្នាដោយចំហអំពីកិច្ចការនយោបាយ, ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយត្រូវតែបានអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យពិចារណា និងរិះគន់ ក៏ដូចជាជូនព័ត៌មានឱ្យដល់សាធារណជន ហើយសង្គមស៊ីវិលព្រមទាំងអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល គួរតែត្រូវបានជម្រុញលើកទឹកចិត្តឱ្យដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងកិច្ចការរដ្ឋ” នេះបើតាមប្រសាសន៍របស់អ្នកស្រីស្មីត។

“ប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស គឺជាលក្ខខណ្ឌគ្រឹះ សំខាន់ចាំបាច់ និងជាបញ្ញត្តិដែលមិនអាចកែប្រែបាននៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃប្រទេសកម្ពុជា”។

**ចប់**

**សាស្ត្រាចារ្យ រូណា ស្មីត** (ចក្រភពអង់គ្លេស) ត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប តែងតាំងជាអ្នករាយការណ៍ពិសេសស្តីពីស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជា ក្នុងខែមីនា ឆ្នាំ២០១៥។

អ្នករាយការណ៍ពិសេស ពួកគាត់គឺជាផ្នែកមួយនៃអ្វីដែលគេស្គាល់ថាជានីតិវិធីពិសេសរបស់ក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្ស។ នីតិវិធីពិសេស (ស្ថាប័នដ៏ធំបំផុតមួយនៃអ្នកជំនាញឯករាជ្យនៅក្នុងប្រព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប) គឺជាឈ្មោះទូទៅមួយនៃយន្តការឃ្លាំមើល និងស្វែងរកការពិតឯករាជ្យរបស់ក្រុមប្រឹក្សានេះ។ អ្នកកាន់អាណត្តិនីតិវិធីពិសេស គឺជាអ្នកជំនាញឯករាជ្យ ដែលក្រុមប្រឹក្សាសិទ្ធិមនុស្សបានតែងតាំងឡើង ដើម្បីធ្វើការងារពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សរបស់ប្រទេសមួយជាក់លាក់ ឬបញ្ហាសិទ្ធិមនុស្សតាមវិស័យនីមួយៗ នៅគ្រប់តំបន់ទាំងអស់នៃពិភពលោក។ ពួកគាត់មិនមែនជាបុគ្គលិក អ.ស.ប ទេ ហើយធ្វើការឯករាជ្យពីរដ្ឋាភិបាល និង អ.ស.ប។ ពួកគាត់បំរើការក្នុងសមត្ថភាពបុគ្គលផ្ទាល់របស់ខ្លួន ហើយមិនទទួលប្រាក់បៀវត្សរ៍លើការងារនេះឡើយ។

ពិនិត្យមើលរបាយការណ៍របស់អ្នករាយការណ៍ពិសេសស្មីតប្រទេសកម្ពុជា។

សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប គេហទំព័រសម្រាប់ប្រទេស៖ កម្ពុជា

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និងការសាកសួរព័ត៌មានផ្សេងៗ សូមទាក់ទង៖ អ្នកស្រី អ៊ីស្ទ័រ ឡាម (Esther Lam) តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ៖ (+៤១ ៧៩ ៤៤៤ ៣៩៤០ ឬ អ៊ីម៉ែល [elam@ohchr.org](mailto:elam@ohchr.org)) លោក ម៉ាន់ ស្រីណូណា (លេខទូរស័ព្ទ +៤៥៥ ១៧ ៨៧៥ ៦០៧ ឬអ៊ីម៉ែល៖ [smann@ohchr.org](mailto:smann@ohchr.org))

សម្រាប់ការសាកសួរព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកជំនាញឯករាជ្យដទៃទៀតរបស់ អ.ស.ប សូមទាក់ទង៖ នៅទីក្រុងហ្សឺណែវ៖ លោក ហ្សេរីមី ឡូរ៉ង់ស៍ (Jeremy Laurence) សិទ្ធិមនុស្ស អ.ស.ប- អង្គភាពប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ៖ (+៤១ ២២ ៩១៧ ៩៣៨៣ ឬ អ៊ីម៉ែល [jlaurence@ohchr.org](mailto:jlaurence@ohchr.org))

ឆ្នាំ២០១៨ នេះ គឺជាខួបលើកទី៧០ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស ដែលអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៤៨។ សេចក្តីប្រកាសជាសកលនេះជាប់លំដាប់ថ្នាក់ពិភពលោក ផ្នែកខាងអត្ថបទដែលត្រូវបានបកប្រែជា ៥០០ ភាសា ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍គ្រឹះដែលថា "មនុស្សគ្រប់រូបកើតមកមានសេរីភាព និងសមភាពខាងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរនិងសិទ្ធិ"។ គោលការណ៍គ្រឹះនេះ ស្ថិតនៅជាមួយមនុស្សគ្រប់រូប ជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ ដើម្បីគោរពខួបលើកទី៧០ នៃឯកសារដែលមានឥទ្ធិពលដ៏វិសេសវិសាលនេះ និងដើម្បីរក្សាគោលការណ៍នេះកុំឱ្យបាត់បង់យើងសូមស្នើឱ្យមនុស្សគ្រប់រូបនៅលើពិភពលោក រុករកឈរឡើងដើម្បីសិទ្ធិមនុស្ស៖ [www.standup4humanrights.org](http://www.standup4humanrights.org).